

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี

นางสาว บุญชลี พงษ์วิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INFLUENTIAL FACTORS FOR THINKING CAPABILITY DEVELOPMENT OF
9 TO 12 YEAR-OLD THAI CHILDREN

Miss Boonchalee Phongvichai

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

492032

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถเชิงความคิดของ
เด็กไทยอายุ9-12ปี

โดย นางสาว บุญชฎี พงษ์วิชัย

สาขาวิชา วาทยวิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทสาขานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ยুবล เบ็ญจรงค์กิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ปิ่นแห่งเพชร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒนานุกูล)

บุญชลิ พงษ์วิชัย: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทย
อายุ9-12ปี (INFLUENTIAL FACTORS FOR THINKING CAPABILITY OF 9 TO 12 YEAR- OLD
THAI CHILDREN) อ.ที่ปรึกษา : รศ. อวยพร พานิช, 218 หน้า.

งานวิจัยชิ้นนี้เก็บข้อมูลในเชิงคุณภาพ (Qualitative methodology) และจะนำมาประกอบการวิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้วิธีการอ่านผลจากความถี่และร้อยละด้วยวิธีทางสถิติ จากโปรแกรมSPSS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษา ระดับทักษะด้านต่างๆที่เอื้อต่อความสามารถเชิงความคิดของเด็ก ศึกษาศักยภาพทางความสามารถเชิง
ความคิดของเด็ก รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ 9- 12 ปี ที่มา
จากประเภทของโรงเรียนที่แตกต่างกัน คือ โรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนในเขตเทศบาล

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. ระดับความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปี ที่มาจากประเภทของโรงเรียนที่กำหนด
มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกัน แต่มีรูปแบบการสอนและการจัด
กิจกรรมที่ต่างกัน จะมีระดับความสามารถเชิงความคิดที่ต่างกัน ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนสูงสุดคือกลุ่ม
ตัวอย่างจากโรงเรียนที่เน้นการจัดกิจกรรม ไม่เน้นบรรยายและมีการใช้สื่อทันสมัย ได้คะแนนคะแนนจัดอยู่ใน
เกณฑ์ยอดเยี่ยม และต่ำสุดคือโรงเรียนที่เน้นการสอนแบบบรรยายไม่เน้นกิจกรรมได้ คะแนนจัดอยู่ในเกณฑ์ดี
และคะแนนเฉลี่ยรวมของทั้ง 3 โรงเรียนจัดอยู่ในเกณฑ์ ดี
2. ระดับทักษะที่เอื้อต่อความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ9-12ปีที่มาจกประเภทของ
โรงเรียนที่กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการเหมือนกัน แต่มีรูปแบบการสอน
และการจัดกิจกรรมที่ต่างกัน จะมีระดับความสามารถเชิงความคิดที่ไม่แตกต่างกัน คือจัดอยู่ในเกณฑ์ดี
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ9-12ปี ได้แก่ ครอบครัวที่มีการเลี้ยง
ดูเด็กแบบเปิด หรือ แบบประชาธิปไตยจะมีส่วนช่วยส่งเสริมความสามารถเชิงความคิดให้กับเด็กมากกว่า
ครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูแบบปิด และแบบปล่อย ครอบจน โรงเรียนที่มีการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน แบบ
บูรณาการ มีกิจกรรมพัฒนาทักษะกระบวนการคิด มีการใช้สื่อที่ทันสมัย ช่วยส่งเสริมความสามารถเชิงความคิด
ให้กับเด็กมากกว่าโรงเรียนที่เน้นการบรรยาย ไม่เน้นกิจกรรม จะและการเปิดรับสื่อต่างๆอย่างเหมาะสม โดยอยู่
ในความควบคุมดูแลของครอบครัว และครู-อาจารย์ จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถเชิงความคิดของเด็ก
ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติในอนาคต

ภาควิชา.....วาทวิทยาและสื่อสารการแสดง.....

สาขาวิชา.....วาทวิทยา.....

ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....บุญชลิ พงษ์วิชัย.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

##4885103928: MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEYWORD: THINKING CAPABILITY.

BOONCHALEE PHONGVICHAI : INFLUENTIAL FACTORS FOR THINKING
CAPABILITY DEVELOPMENT OF 9 TO 12 YEAR- OLD THAI CHILDREN .

THESIS ADVISOR. :ASSOC. PROF.UAYPORN PANICH, 218 pp.

The purpose of this qualitative and quantitative research were to educate the factors that tend to develop intellectual communication competence in 9 to 12 year-old children. In addition, the study explored the specific characteristic of communication competence and thinking skills . Including, the rank of development in ability of communication competence and thinking skills that came from the different type of schools such as; the government school , the private school and the municipal school ,moreover, the factor effected on communication competence in many varities of thinking skills in 9 to 12 year-old children.

Results of the research were as follows:

The children from same standard of basic education and different in teaching styles and leading activities are different in tlevel of capabilities. The school of children that got highest mark stress on verieties styles of teaching communication , activities and modern mass communication. They got an excellent mark. The school of children that got the lowest mark stress on lecture and ignore activities. They got a good mark. However, the mean of 3 school are in the rank of good

This research offer the tendency of developing thinking capability in 9 -12 year-old Thai children youth from different type of school; the interpersonal communication in democratic family , the multi-ways in teaching styles of professor and receiving information from mass communication in their society considerably develope the potential of creative thinking and intelligence communication competence in 9 -12 year-old thai children in the future

Department...Arts of Speech Communication.....
Field of study..... Speech Communication
Academic year2006.....

Student's signature.....*Boonchalee Phongvichai*.....
Advisor's signature*[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่ง ศรีอภัยพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ท่านแรก ผู้ที่จุดประกายให้ผลงานชิ้นนี้เกิดขึ้น และที่ขาดไม่ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณา ดูแล สนับสนุน ผลงานชิ้นนี้จนถึงปลายทาง ผู้เป็นกำลังใจสำคัญคอยผลักดันให้วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ลุล่วงไปด้วยดี ผู้ที่ช่วยเหลือ คอยดูแลผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดการวิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย กรรมการวิทยานิพนธ์ชุดเดิมที่คอยให้กำลังใจ ช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ปั้นหน่งเพ็ชร ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ เมตตา วิวัฒน์านุกูล กรรมการวิทยานิพนธ์ชุดปัจจุบันที่เป็นทั้งกำลังใจ และที่ปรึกษา ผู้วิจัยรู้สึกภูมิใจ และดีใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้เป็นหนึ่งใน “ ลูกศิษย์ ” ของอาจารย์ที่ภาควิชาทุกท่าน ผู้ซึ่งเป็นแรงใจสำคัญในยามที่ผู้วิจัยตกอยู่ในช่วงวิกฤตของความจำเป็นที่ไม่อาจเลือกได้ แต่ด้วยความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้จึงลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณเพื่อนๆร่วมภาควิชาทุกคน โดยเฉพาะ พี่หลิน พี่ใหม่ อีฟ กอล์ฟที่เป็นกำลังใจคอยช่วยเหลือผู้วิจัยตั้งแต่ได้รู้จักกัน ผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยได้พบเพื่อนแท้ คอยไล่ถามทุกข์สุข ผลักดัน เป็นกำลังใจ แนะนำสิ่งดีๆ แม้ในยามที่ผู้วิจัยต้องทำงานหนัก ขอขอบคุณ พี่พลอย พี่ฝ้าย นิม แอ้ หงส์ มาร์ติน นื่องดาว เซฟ พี่โอ เพื่อนๆที่น่ารักทุกคน และอยากบอกไว้ ณ ที่นี้ว่าดีใจมากที่เราได้เป็นเพื่อนกัน

ขอขอบคุณ พี่โอ กำลั้งใจที่สำคัญที่ช่วยเหลือทุกอย่างจนวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้เสร็จสิ้น พี่ปุก พี่สาวคนสำคัญที่มีส่วนผลักดันในงานชิ้นนี้พี่จู้ผู้ช่วยเอื้อเฟื้ออุปถัมภ์ในการวิจัย พี่ตี้ นื่องกัน นื่องเทอร์โบ นื่องนกยูง ตีก และเพื่อนร่วมงานที่น่ารักที่สุด นื่องเจ ปอ รวมถึง สัม ที่ปรึกษาคนสำคัญ ที่มีส่วนช่วยให้งานวิจัยชิ้นนี้ผ่านพ้นไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณกำลังใจที่สำคัญที่สุดสิ่งที่มีค่ามากที่สุดในชีวิตของผู้วิจัยคือ “ครอบครัว” วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ และความสำเร็จทั้งหมดที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้ขอมอบเป็นของขวัญให้คุณแม่ ผู้ที่ผลักดันจนลูกมีทุกวันนี้ นื่องกับที่คอยช่วยเหลือทุกอย่างจนสุดความสามารถ คุณพ่อ นื่องแจ็ก และ นื่องกิม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น้าบุญ และพี่รุ่น ผู้ส่งเสบียงคนสำคัญของครอบครัว ขอขอบพระคุณที่ทำให้ผู้วิจัยได้อยู่ในครอบครัวที่มีความสุข และสามารถประสบความสำเร็จเช่นทุกวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
ปัญหาคำถามวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญา.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการคิด.....	26
แนวคิดการสังเกตและการรับรู้ด้วยสายตา.....	43
แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถทางการสื่อสาร.....	48
แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารภายในครอบครัว.....	55
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารในการสอนการพัฒนาความสามารถเชิงความคิด และรูปแบบกิจกรรม.....	58
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	63
รูปแบบการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	66

การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	67
เกณฑ์การให้คะแนน.....	67
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	70
ส่วนที่1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง.....	70
ส่วนที่2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	112
สรุปผลการวิจัย.....	112
อภิปรายผล.....	127
ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	139
ข้อเสนอแนะในการนำไปประยุกต์ใช้.....	140
รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก.....	149
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	193

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงผลข้อมูลทางด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	71
ตารางที่ 1.2 แสดงผลข้อมูลทางด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	71
ตารางที่ 1.3 แสดงผลข้อมูลทางด้านเกรดเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	72
ตารางที่ 1.4 แสดงผลข้อมูลทางด้านลำดับการเป็นบุตรในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	72
ตารางที่ 1.5 แสดงผลข้อมูลทางด้านอายุของบิดา มารดาของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน..	73
ตารางที่ 1.6 แสดงผลข้อมูลทางด้านอาชีพของบิดา มารดาของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน	74
ตารางที่ 1.7 แสดงผลข้อมูลทางการศึกษาของบิดา มารดาของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	75
ตารางที่ 1.8 แสดงผลข้อมูลทางด้านรายได้เฉลี่ยของบิดา มารดาของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	75
ตารางที่ 1.9 แสดงคะแนนระดับความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ 9 – 12 ปีโดยแยกผล คะแนนด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างจากทั้ง 3 โรงเรียน.....	77
ตารางที่ 2.0 แสดงระดับทักษะด้านต่างๆ ที่เื้อต่อความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ 9-12ปีโดยแยกผลคะแนนของกลุ่มตัวอย่างตามประเภทของโรงเรียน.....	81
ตารางที่ 2.1 แสดงระดับทักษะด้านต่างๆ ที่เื้อต่อความสามารถเชิงความคิดของเด็กไทยอายุ 9-12ปี โดยแสดงผลคะแนนรวมในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด.....	84
ตารางที่ 2.2 แสดงบทบาทของครอบครัวที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างจาก โรงเรียนทั้ง 3 ประเภท.....	86
ตารางที่ 2.3 แสดงบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างจาก โรงเรียนทั้ง 3 ประเภท.....	92
ตารางที่ 2.4 แสดงบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อกลุ่มตัวอย่างจาก โรงเรียนทั้ง 3 ประเภท.....	101
ตารางที่ 2.5 แสดงผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาความสามารถในเชิงความคิดของ เด็กไทยอายุ 9-12 ปี.....	103